

AÇIKÖĞRETİM LİSESİ, BAŞARISIZ ÖĞRENCİ DEPOSU OLMAKTAN ÇIKARILABİLİR Mİ?

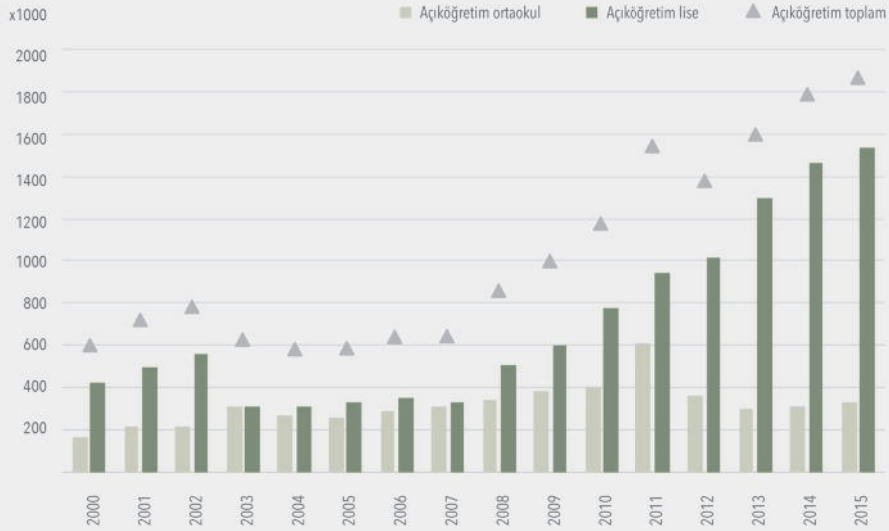
- 2008 yılından itibaren açıköğretim lisesine kayıtlar hızlı bir şekilde artmaktadır. Son yıllarda TEOG ile birlikte açıköğretime yeni kayıt sayıları daha da artmıştır. Açıköğretim lisesi, öğrencileri için nitelikli bir alternatif olmaktan ziyade sistemde başarısız öğrencilerin yönlendirildiği depo kurum haline gelmiştir.
- Halen toplam 1 milyon 536 bin öğrenci açıköğretim lisesine kayıtlıdır. Her dört ortaöğretim öğrencisinden biri açıköğretim öğrencisidir.
- 2010 yılında bütün açıköğretim lisesi öğrencilerinin %4,2'si, 2011 yılında %5,2'si, 2012 yılında %6,4'ü, 2013 yılında %5'i, 2014 yılında ise %7,6'sı mezun olabilmıştır. Lisenin normal eğitim süresinin dört yıl olduğu dikkate alındığında söz konusu mezun oranları oldukça düşüktür.
- Açıköğretim lisesi mezuniyet oranlarının mevcut eğilimlerle devam etmesi durumunda, açıköğretim lisesindeki yığılma her geçen yıl artarak devam edecektir.

Açıköğretim yaygın olarak uygulanan uzaktan eğitim modellerinden biridir. Açıköğretime diğer eğitim modellerinden özellikle yüzyüze öğretim modelinden farklılaştıran ayırt edici özellikleri kapalı alanların öğretim faaliyetleri için minimum düzeyde kullanılması, öğrencinin kendi kendine çalışarak öğrenmesi ve öğrenim sürecinde kendi kendine öğrenmeyi destekleyen teknolojilerin kullanılması bulunmaktadır (Kaya, 2002). Değişik uzaktan eğitim modellerinin farklı ülkelerde müşterek uygulama temelinde daha çok kişiye, daha düşük maliyetli ve daha kaliteli eğitim vermek yatmaktadır (Özer, 1990).

İlköğretim ve ortaöğretim düzeylerinde Milli Eğitim Bakanlığı'nın uyguladığı açıköğretim programları arasında açıköğretim lisesi, açıköğretim ortaokulu, mesleki açıköğretim lisesi ve mesleki ve teknik açıköğretim okulu bulunmaktadır. Günümüzde açıköğretim lisesi faaliyetlerini Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü'ne bağlı yürütmektedir (YEĞİTEK, 2015). 1996 yılında faaliyete başlayan mesleki açıköğretim lisesi 2006 yılına kadar açıköğretim lisesi bünyesinde yer almıştır. 2 Şubat 2006 tarihinden itibaren Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü içinde mesleki açıköğretim lisesi kurulmuştur.

ŞEKİL A.7.1

AÇIKÖĞRETİM ORTAOKULU VE AÇIKÖĞRETİM LİSESİ ÖĞRENCİ SAYILARI (2000-2015)

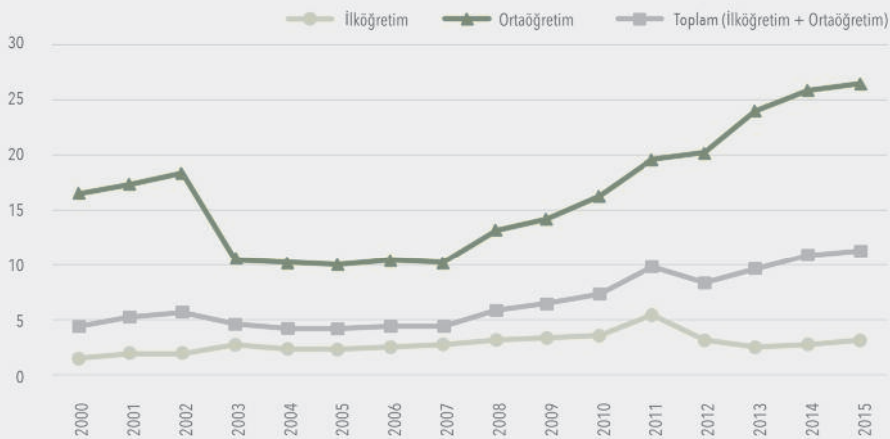

Açık öğretim lisesi ve ortaokulunda öğrenim gören toplam öğrenci sayıları incelendiğinde, bu kurumlardaki öğrenci sayısının özellikle 2008 yılından itibaren belirgin bir şekilde artmaya başladığı görülmektedir (Şekil A.7.1). 2007 yılında 650 bin civarında olan açıköğretim öğrenci sayısı 2015 yılında 1,87 milyona çıkmış bulunmaktadır. Toplam öğrenci sayısındaki bu artış, açıköğretim lisesindeki öğrenci sayısında yaşanan artışla ilişkilidir. Nitekim söz konusu dönemde açıköğretim ortaokulundaki öğrenci sayısı çok değişmemiştir. 2015-2016 eğitim öğretim yılında, 1.536.135 açıköğretim lisesi öğrencisi varken, 338.075 açıköğretim ortaokulu öğrencisi bulunmaktadır.

Açıköğretim öğrenci sayılarının toplam öğrenci sayılarına oranları, açıköğretimin örgün öğretime göre durumunun değerlendirilmesine katkı sağlayacak bulgular sağlamaktadır. Şekil A.7.2’de görüldüğü üzere ortaöğretimde açıköğretim öğrenci sayısının bu kademedeki toplam öğrenci sayısına yüzde oranları 2007 yılından itibaren belirgin bir artış eğilimine girmiştir. 2007 yılında % 10,3 olan söz konusu oran 2015 yılında %26,6’ya yükselmiştir. Başka bir deyişle, ortaöğretim öğrencisi olan her dört öğrenciden biri açıköğretime kayıtlıdır. İlköğretimde söz konusu oran yıllara göre çok fazla değişim göstermemiştir ve 2015 yılında % 3,2 olarak gerçekleşmiştir.

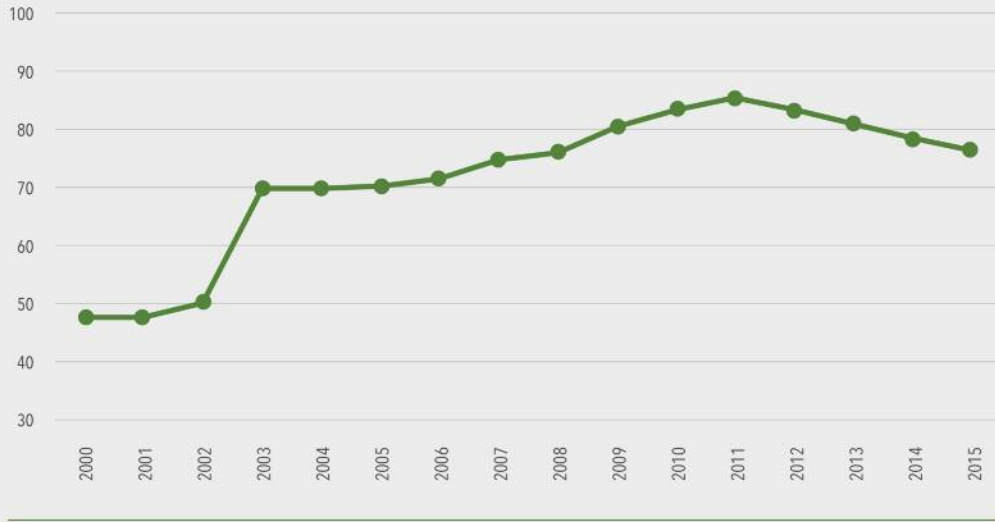
ŞEKİL A.7.2

İLKÖĞRETİM VE ORTAÖĞRETİMDE AÇIKÖĞRETİM ÖĞRENCİ ORANI (%) (2000-2015)

ŞEKİL A.7.3

AÇIKÖĞRETİM LİSESİ ÖĞRENCİLERİ İÇERİSİNDE CİNSİYET ORANI (2000-2015)

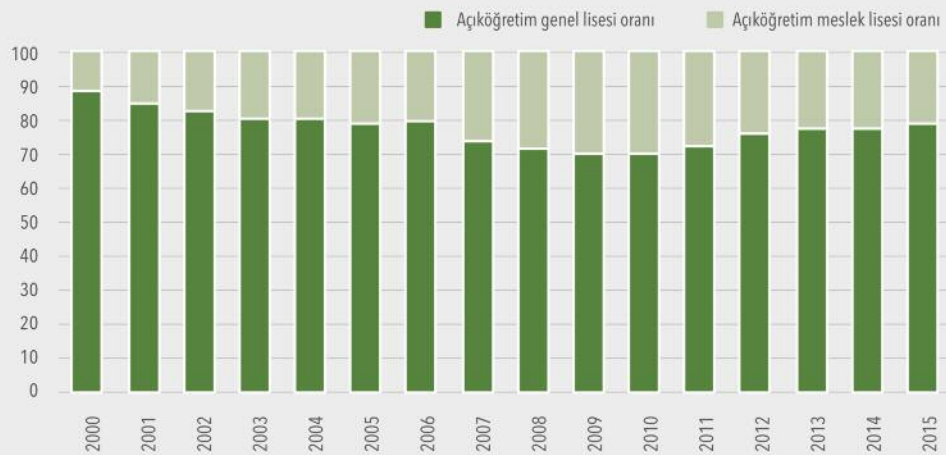
Açıköğretim lisesinde eğitim gören öğrencilerin kız-erkek cinsiyet oranlarında yaşanan değişim incelendiğinde, 2000 yılından itibaren 2015 yılına kadar kadınların lehine olan bir gelişme izlemektedir (bk. Şekil A.7.3). Özellikle 2011 yılı başında açıköğretim lisesi cinsiyet oranı 85,40 olarak gerçekleşmiş ancak daha sonra tekrar düşmeye başlamıştır. 2015 yılında açıköğretim lisesinde okuyan her 100 erkek öğrenciye karşın 77 kadın öğrenci bulunmaktadır.

2000-2015 arası açıköğretim lisesi öğrencileri arasında açıköğretim genel lisesi ve mesleki açıköğretim lisesi yüzde oranları, bu dönemde açıköğretim genel

lisede okuyanların oranının toplamı içinde %70'lerin altına düşmediğini göstermektedir (bk. Şekil A.7.4). Burada üzerinde durulması gereken önemli bir konu, mesleki eğitimin amaçları ile ilgilidir. Meslek liselerinin temel amacının akademik kazanımların yanında öğrencilere mesleğe yönelik pratik bilgiler kazandırmaktır. Mesleki açıköğretimde pratik bilgilerin kazandırılmasına yönelik uygulamaların sınırlı olduğu düşünüldüğünde bu kurumların işlevinin sorgulanması gerekmektedir. Açık ortaöğretim içerisinde bu kuramlara devam eden öğrenci oranı % 21 gibi azımsanmayacak düzeyindedir.

ŞEKİL A.7.4

AÇIK ORTAÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN AÇIKÖĞRETİM GENEL VE AÇIKÖĞRETİM MESLEK LİSESİ ORANLARI (%) (2000-2015)

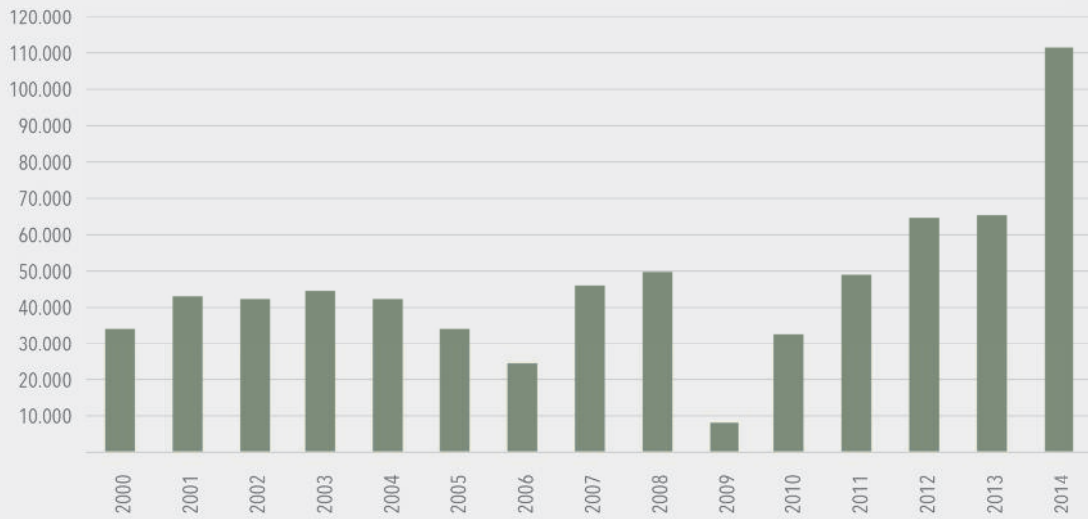

Açıköğretim lisesi 2000-2014 mezun sayıları inişli çıkışlı bir gelişim izlemiştir (bk. Şekil A.7.5). 2000-2014 mezun sayısı değişiminde ortaya çıkan belirgin bulgu 2009 yılında mezun sayısındaki düşüştür. 2009 yılında mezun sayısında yaşanan düşüşün muhtemel nedeni 2006 yılında açıköğretim lisesine kaydolun tüm öğrencilere dört yıllık eğitim zorunlu hale gelmişken, ara sınıflarda başka liselerde tasdikname alıp açıköğretim lisesine kaydını yaptıranlar için kademeli olarak 2009-2010 döneminden başlayarak eğitim süresinin bütün öğrenciler için dört yıla çıkmasıdır. Müfredat değişikliği nedeni ile mezuniyet için gerekli olan krediyi toplayamayan öğrencilerin sayısı kademeli geçiş nedeni ile yüksek olmuş, dolayısı ile mezun olanların sayısı geçmiş yıllara göre oldukça düşmüştür. İlgili

grafikte 2014 yılında mezun sayısında önceki yıllara göre ani bir artış da dikkati çekmektedir. Söz konusu yılda yaklaşık 100 bin öğrenci açıköğretim liselerinden mezun olmuştur.

İki yıl üst üste devamsızlık yapan lise öğrencileri de açık öğretime kaydırılmaktadır. Ayrıca, 2015-2016 eğitim öğretim yılından itibaren, TEOG yerleştirmelerinde herhangi bir örgün öğretim kurumuna yerleşemeyen öğrenciler zorunlu olarak açıköğretim lisesine yerleştirilmektedir. Dolayısıyla açıköğretim lisesi, öğrencileri için nitelikli bir alternatif olmaktan ziyade sistemde başarısız öğrencilerin yönlendirildiği depo kurum haline gelmiştir.

ŞEKİL A.7.5 AÇIKÖĞRETİM LİSESİ MEZUN ÖĞRENCİ SAYILARI (2000-2014)

2010 yılında bütün açıköğretim lisesi öğrencilerinin %4,2'si, 2011 yılında %5,2'si, 2012 yılında %6,4'ü, 2013 yılında %5'i, 2014 yılında ise %7,6'sı mezun olabirmiştir. Mezuniyet oranlarının artırılmaması durumunda açıköğretim lisesine kayıtlı öğrenci sayısının her geçen yıl artması muhtemeldir. Milli Eğitim Bakanlığı,

açıköğretime başarısız öğrencilerin mecburen devam etmek zorunda oldukları bir kurum olarak görülmekten çıkarmaya, bununla birlikte demokratik ve esnek bir eğitim alternatifi olarak yeniden tanımlamaya yönelik çalışmalar yapmalıdır.

KAYNAKLAR

- Kaya, Z. (2002). *Uzaktan eğitim*. Ankara: Pegem A Yayınları.
 Özer, B. (1990). Uzaktan eğitim sisteminin evrensel yapısı. *Kurgu Dergisi*, 199 (8), 569-594.
 YEĞİTEK (2015). Sınırsız öğretime açılan kapı. *TC MEB Yeğitek*, (12), 14-18.

EBSAM | EĞİTİM-BİR-SEN STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

Oğuzlar Mahallesi Av. Özdemir Özak Sokak No: 5 Balgat/ANKARA
 Tel: (0312) 231 23 06 | Faks: (0312) 230 65 28

www.egitimbirsen.org.tr | ebsam@egitimbirsen.org.tr | @ebsamebs

Daha fazla bilgi için:

Eğitim-Bir-Sen. (2016). *Eğitime bakış 2016: İzleme ve değerlendirme raporu*. Ankara: Eğitimciler Birliği Sendikası.

http://www.egitimbirsen.org.tr/ebs/ebs_files/yayinlar/egitim_izleme_rapor_web.pdf